

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายเพื่อศึกษาความหวังของผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรได้แก่การรับรู้คุณค่าแห่งตน ระยะของโรค ความสามารถในการดูแลตนเอง การสนับสนุนทางสังคม กับความหวังของผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ ณ คลินิกเวชกรรม โรงพยาบาลหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และ ณ คลินิกเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลมหาราช จังหวัด นครศรีธรรมราช ระหว่างเดือน ธันวาคม 2547 – เดือนกุมภาพันธ์ 2548 จำนวน 100 ราย ที่มีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยกำหนด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาความหวังของผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยคัดสรร ได้แก่ การรับรู้คุณค่าแห่งตน ระยะของโรค และการสนับสนุนทางสังคม กับความหวังของผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์

สมมุติฐานการวิจัย

1. การรับรู้คุณค่าแห่งตน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความหวังของผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์
 2. ระยะของโรค มีความสัมพันธ์กับความหวังของผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์
 3. การสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความหวังของผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์
- ประชากรที่ใช้ศึกษานี้เป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ ที่มีอายุระหว่าง 18-59 ปี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ ผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่มีอายุระหว่าง 18-59 ปี และได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ ณ คลินิกเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และ ณ คลินิกเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลมหาราช จังหวัด นครศรีธรรมราช ระหว่างเดือน ธันวาคม 2547 – เดือนกุมภาพันธ์ 2548 จำนวน 100 ราย ที่มีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นผู้ป่วยที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ไม่มีอาการเฉียบพลันของโรค
2. มีระดับความรู้สึกรู้ตัวดี มีการรับรู้และสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ สามารถเข้าใจภาษาไทย
3. ยินดีเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามแบบสอบถามวัดความหวัง การรับรู้คุณค่าแห่งตน และแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งได้รับการตรวจความตรงตามเนื้อหา จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน และนำไปหาความเที่ยงกับผู้คิดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าดังนี้ แบบสอบถามความหวัง เท่ากับ .83 แบบสอบถามการรับรู้คุณค่าแห่งตนเท่ากับ .78 และแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม เท่ากับ .78 และเมื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 ราย ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .77, .77 และ .87 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC for window ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลความหวังในชีวิต และปัจจัยกีดสรรของผู้คิดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกีดสรรได้แก่การรับรู้คุณค่าแห่งตน การสนับสนุนทางสังคมกับความหวังในชีวิตของผู้คิดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของเพียร์สัน สำหรับตัวแปรต้นที่เป็นนามอันดับได้แก่ ระยะของโรค ใช้ค่าสหสัมพันธ์พอยท์ไบเซเรียล ในการหาความสัมพันธ์

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การรับรู้คุณค่าแห่งตน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับความหวังของผู้คิดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .733$)
2. ระยะของโรคไม่มีความสัมพันธ์กับความหวัง
3. การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความหวังของผู้คิดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .607$)

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1. ศึกษาความหวังของผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยของความหวังโดยรวม เท่ากับ 2.94 คะแนน และโดยมีคะแนนความหวังอยู่ในระดับปานกลาง อาจจะเป็นเพราะผู้ติดเชื้อเอชไอวีอายุเฉลี่ย 34 ปี และอยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ ซึ่งจะสนใจและหวังเกี่ยวกับอนาคต หน้าที่การงาน และการเลี้ยงดูครอบครัว (Stotland, 1969 cite by Forbes, 1994) ซึ่งสอดคล้องกับ คะแนนเฉลี่ยความหวังของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการศึกษาของมารยาท วงษาบุตร (2539) ซึ่งใช้แบบวัดดัชนีบ่งชี้ความหวังของเฮิร์ท จบบัปแปลเป็นไทย โดยศึกษาในกลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่เข้ารับการรักษา ณ วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี จำนวน 70 คนพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่เข้ารับการรักษาในวัด มีคะแนนเฉลี่ยของความหวังโดยรวม เท่ากับ 39.30 คะแนน (SD = 3.19) ผลจากการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่คุกคามความรู้สึกและชีวิต จากการรับทราบว่าตนติดเชื้อเอชไอวีที่จะนำไปสู่การป่วยเป็นโรคเอดส์ในวันหนึ่ง ซึ่งยังเป็นโรคที่ยังไม่มีวิธีการรักษา และเชื่อกันสามารถติดต่อไปยังผู้อื่นได้หากปฏิบัติไม่ถูกต้อง แต่ปัจจุบันมียาต้านไวรัสเอดส์ทำให้ผู้ติดเชื้อส่วนใหญ่ก็สามารถปรับตัวยอมรับและอยู่ได้กับสถานการณ์ที่คุกคามจิตใจนี้ โดยยังมีความหวัง และคิดถึงการมีชีวิตที่เหลืออยู่ให้ดีที่สุดต่อไป และความรู้สึกในการรับประทานยาต้านไวรัสของผู้ติดเชื้อเอชไอวี ได้กล่าวไว้ว่า อาการดีขึ้นมาก มีกำลังใจในการรักษา (n=100) ซึ่งใกล้เคียงกับการศึกษาของวัชรินทร์ จันทนาถลักษณ์ (2541) พบว่าผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ไม่ได้รับยาต้านใหญ่มีคะแนนความหวังในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 63.5 รองลงมา มีคะแนนความหวังในระดับสูง ร้อยละ 18.5

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยกีดสรร ได้แก่ การรับรู้คุณค่าแห่งตน ระยะของโรค การสนับสนุนทางสังคม กับความหวังของผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ โดยนำเสนอเรียงตามสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 การรับรู้คุณค่าแห่งตน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความหวังของผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการรับรู้คุณค่าแห่งตนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.91$) และมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับความหวังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .733$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งหมายถึง การที่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านมีการรับรู้คุณค่าแห่งตน

ดีจะมีความหวังสูงตามไปด้วย กล่าวคือเมื่อบุคคลมีความรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญ มีความหมาย มีความสามารถ มีประโยชน์ต่อสังคม รวมทั้งความรู้สึกที่ดีของบุคคลต่อร่างกายตนเอง ทำให้เกิดแรงจูงใจ มีกำลังใจ กำลังกายที่เข้มแข็ง สามารถเผชิญปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิตได้สำเร็จ ทำให้มีความหวัง และความเชื่อมั่นว่าจะบรรลุถึงสิ่งที่ดีในอนาคต (Herth, 1992) ในการที่จะต่อสู้กับโรคร้ายนั่นเอง รวมทั้งมีความสนใจที่จะหาความรู้และฝึกทักษะในการปฏิบัติกรดูแลตนเอง เพื่อให้เกิดพฤติกรรมกรดูแลตนเองที่เหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของเพนเดอร์ (Pender 1982 : 159) ที่กล่าวว่าคุณค่าของตนเองเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้มีความพยายามที่จะช่วยเหลือตนเองเพราะความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเป็นปัจจัยหนึ่งในการจูงใจให้มีการส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งจะทำให้เกิดความหวังในการมีชีวิต

สมมุติฐานข้อที่ 2 ระยะของโรค มีความสัมพันธ์กับความหวังของผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์

จากการศึกษาพบว่า ระยะของโรคไม่มีความสัมพันธ์กับความหวังของผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน นั่นคือผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่มีอาการและไม่มีอาการมีความหวังไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้ติดเชื้อเอชไอวีเมื่อทราบผลการวินิจฉัยว่าเป็นโรคเอดส์หรือติดเชื้อเอชไอวีจะเกิดความกลัว ความกังวลจากความเข้าใจว่าโรคนี้นี้ไม่มีทางรักษาให้หาย อาจตายในไม่ช้า และหวังวิตกว่าจะมีคนทราบถึงสาเหตุของการเจ็บป่วยของตน ความรู้สึกไม่มั่นคงในชีวิต กลัวถูกต่อต้านหรือถูกสังคมรังเกียจ จึงทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ที่มีอาการและไม่มีอาการมีความหวังที่ไม่แตกต่างกัน

สมมุติฐานข้อที่ 3 การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความหวังของผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01($r=.607$)

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนสนับสนุนทางสังคมโดยเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 2.96 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง และมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความหวังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01($r=.607$) ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน แสดงให้เห็นว่าผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์มีการสนับสนุนทางสังคมสูงจะมีความหวังในชีวิตมากด้วย ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า การสนับสนุนทางสังคมช่วยลดภาวะการแยกตัวจากความรู้สึกที่เป็นตราบป แรงสนับสนุนจากครอบครัว ชุมชนและสังคม เป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่จะเอื้ออำนวยให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ เพราะฉะนั้นการมีแหล่งสนับสนุนดี ซึ่งอาจมาจากแหล่งต่าง ๆ กัน เช่น จากคู่สามีภรรยาหรือ คนรัก ครอบครัว เพื่อน ผู้ร่วมงาน ผู้ให้การรักษาหรือชุมชนและปัจจัยเกี่ยวกับตัวผู้ต้องการความช่วยเหลือ เช่น เป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์อันดี มีความสนิทสนมกับครอบครัว มีการพบปะสังสรรค์กับเพื่อนฝูง ผู้ร่วมงาน ให้ความร่วมมือในการดูแลรักษาหรือ

ร่วมกิจกรรมในชุมชนเป็นต้น (Sarafino, 1990) เมื่อมีการสนับสนุนทางสังคมสูงจะช่วยลดความเหนื่อยหน่ายในชีวิตลง ทำให้คำนึงถึงการมีชีวิตอยู่ต่อไปมากขึ้น (Firth et al., 1986 cited by Carson, & Fagin, 1995) สามารถเผชิญกับความรู้สึกเกี่ยวกับความตายของตนเองได้ (Brown & Powell - Cope, 1993) จะไม่ปฏิเสธต่อการรับฟังข้อมูลแต่กลับจะต่อสู้กับการยอมรับความจริง มีความอดกลั้น มีจิตใจที่เข้มแข็ง (Anderson, 1994) จะมีการแก้ไขจัดการกับปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับผลกระทบจากความเครียดน้อยลง (Cobb, 1976; Cohen & Mckey, 1984 cited by Mcneet, 1987) นอกจากนี้ยังทำให้สุขภาพดีขึ้น โดยรู้สึกปลอดภัย และยอมรับตนเองมากขึ้น (Thoit, 1986; Wheaton, 1985; Bowlby's, 1986 & Reis, 1990 cited by Friedman & King, 1994) จะเห็นได้ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งของการมีกำลังใจ และพลังที่จะต่อสู้กับปัญหาที่ต้องเผชิญในชีวิตอันจะนำไปสู่การมีความหวังในชีวิตมากขึ้น ทำให้ค้นหาสาเหตุที่จะมีชีวิตอยู่ต่อไป หัวใจรักษาและ เชื่อว่าจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ต่อไปได้ (Hall, 1990 cited by Coward, 1994) ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Hall (1994) ที่พบว่าสิ่งสนับสนุนจากครอบครัวและเพื่อนเป็นหนทางแห่งความหวัง ช่นเดียวกับการศึกษา Daniels (1990) ที่พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับความหวัง สอดคล้องกับการศึกษาของบุญทิวา โพธิเจริญ (บุญทิวา, 2539) ซึ่งพบว่าการสนับสนุนทางสังคมรายด้านทุกด้าน และโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความหวังในชีวิตผู้ป่วยเอดส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ว่า การรับรู้คุณค่าแห่งตน และการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับความหวัง ซึ่งสนับสนุนแนวคิดบางส่วนที่ Herth (1992) ได้กล่าวไว้ ดังนั้นการที่จะพัฒนาความหวังของผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์นั้น พยาบาลต้องมุ่งเน้นการส่งเสริมให้ผู้ป่วยเกิดการรับรู้คุณค่าแห่งตน และ แนะนำแหล่งสนับสนุนทางสังคมให้กับผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีเกิดความหวัง อันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตต่อไป

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรที่มีความสัมพันธ์กับความหวังของผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ สามารถนำมาสรุปเป็นข้อเสนอแนะด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

1.1 จากการศึกษาพบว่า ความหวังของผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์เอดส์อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นพยาบาลควรให้ความสำคัญกับการดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวีเพื่อส่งผลให้

ผู้คิดเชื้อเอชไอวีมีความหวังในการมีชีวิตและเป็นที่ยิ่งของครอบครัว เช่นมีการให้คำปรึกษา ทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล แนะนำวิธีการอยู่ร่วมกันในครอบครัวอย่างมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี เช่น การดูแลเรื่องอาหารการกิน การรับประทานยาอย่างต่อเนื่อง การดูแลกิจวัตรประจำวัน การเสริมสร้างสมรรถภาพร่างกาย

1.2 จากการศึกษาพบว่า การรับรู้คุณค่าแห่งตน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความหวังของผู้คิดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ในระดับสูง พยาบาลควรดูแลส่งเสริมให้ผู้คิดเชื้อเอชไอวีมีการรับรู้คุณค่าแห่งตนซึ่งจะนำไปสู่การดูแลสุขภาพที่ดีที่สามารถมีชีวิตที่ยืนยาวและไม่เป็นภาระของครอบครัว เช่นการยอมรับภาพลักษณ์ด้านร่างกายของตัวเองที่เปลี่ยนไป

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับความหวังของผู้คิดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ พยาบาลควรทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ดูแลและให้คำแนะนำ ซึ่งการสนับสนุนทางสังคมที่ดีจะทำให้ผู้คิดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านสามารถปฏิบัติตามคำแนะนำ และค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับโรคที่เป็นนำไปสู่การดูแลสุขภาพที่ดี

2. ด้านการวิจัย

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความหวังในผู้คิดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์และไม่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ เพื่อมาสนับสนุนแบบแผนการพยาบาลในการพยาบาลผู้คิดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์และไม่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมและคงไว้ซึ่งความหวังของผู้คิดเชื้อเอชไอวีอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่สามารถทำนายความหวังของผู้คิดเชื้อเอชไอวี เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ๆ นำมาพัฒนาการส่งเสริมความหวังผู้คิดเชื้อเอชไอวีในอนาคตต่อไป